

Funded by
the European Union

KRYZYS KLIMATYCZNY I PRAWA CZŁOWIEKA

DON'T CALL IT CHANGE

PROJECT 101081483 – DOCC

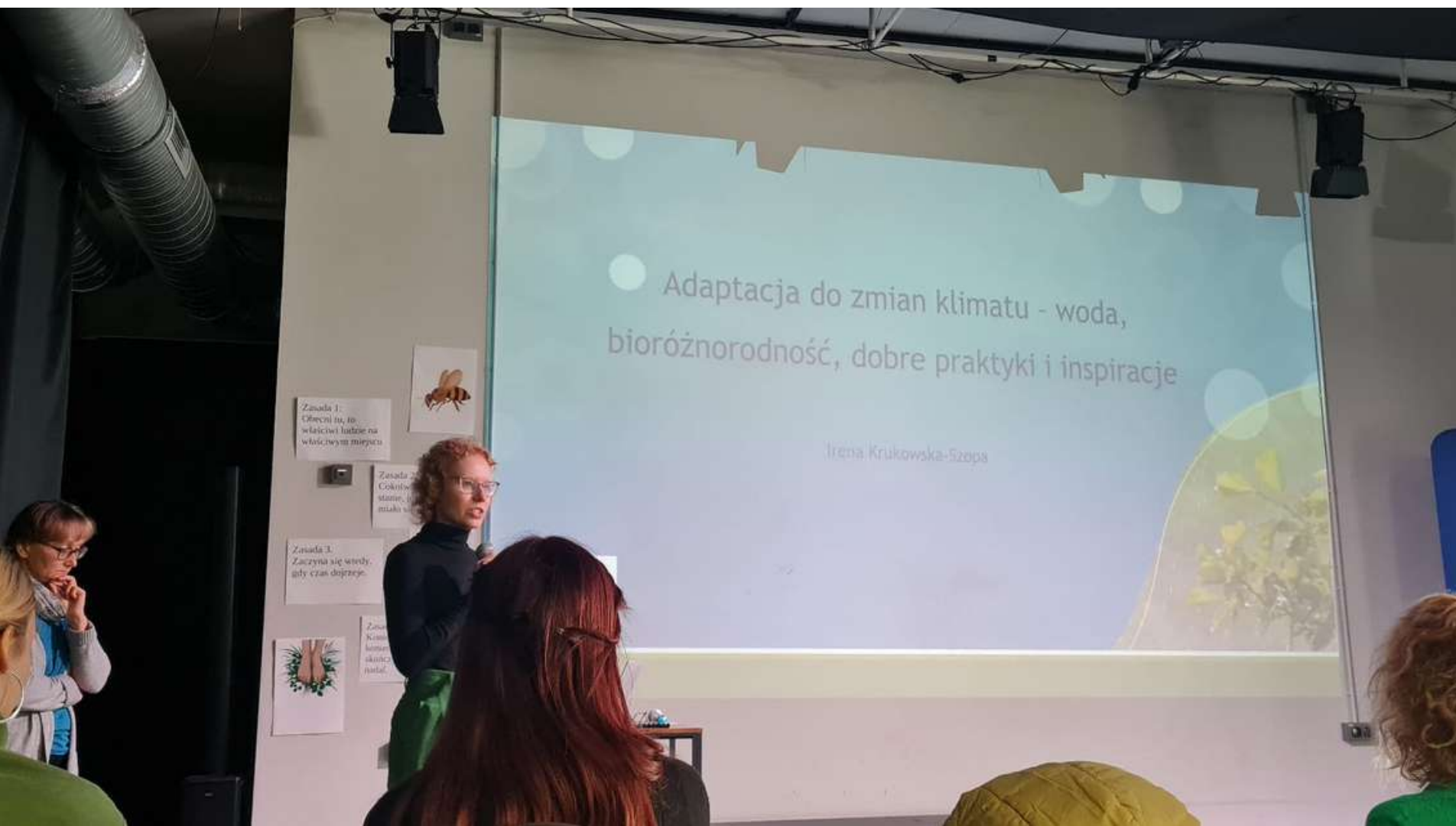
Agenda

1. Informacje o naszej organizacji - DFOP.
2. Informacje o projekcie "Don't call it change".
3. Prawa człowieka.
4. Regulacje dotyczące praw człowieka i ochrony klimatu.
5. Stanowisko ONZ i Rady Praw Człowieka.
6. Fakty dotyczące wpływu zmian klimatycznych na prawa człowieka.
7. Zmiana klimatu i migracja, konflikty zbrojne i prawa dzieci.
8. Raport Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC).
9. UNESCO w sprawie edukacji klimatycznej.
10. Cele zrównoważonego rozwoju i prawa człowieka.

KIM JESTEŚMY?

Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych (DFOP) to związek stowarzyszeń działający od 16 lat na rzecz organizacji pozarządowych z Dolnego Śląska w Polsce (powstał w maju 2004 roku we Wrocławiu). Naszym podstawowym zadaniem jest budowanie platformy współpracy, wymiana informacji i doświadczeń oraz inicjowanie wspólnych działań sektora pozarządowego na Dolnym Śląsku.

PROJEKT DON'T CALL IT CHANGE

Don't call it change (DOCC) - to projekt finansowany przez Unię Europejską w ramach programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” (CERV).

Projekt łączy doświadczenia i wiedzę partnerów w zakresie:

- działania związane z kształceniem pozaformalnym (lokalne i transnarodowe)
- klimat i skutki kryzysu klimatycznego dla sfery społecznej i środowiskowej.

Partnerami projektu są:

- YouNet APS (Włochy);
- Mare Nostrum (Rumunia);
- Org. Earth (Grecja);
- European Association World-Our Home (Łotwa);
- Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych (Polska).

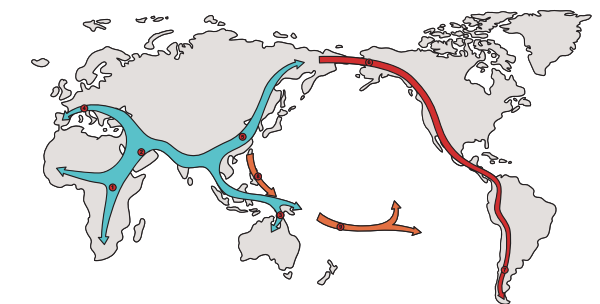
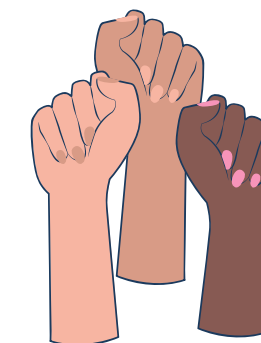

PROJEKT DON'T CALL IT CHANGE

W ramach projektu odbędą się 4 warsztaty fizyczne i 2 międzynarodowe warsztaty online (z udziałem uczestników ze wszystkich 5 krajów partnerskich).

4 tematy warsztatów to:

- Kryzys klimatyczny i ocean;
- Kryzys klimatyczny i migracje;
- Kryzys klimatyczny i prawa człowieka;
- Kryzys klimatyczny i równość płci.

PRAWA CZŁOWIEKA

JEST TO ZBIÓR PRAW I WOLNOŚCI PRZYSŁUGUJĄCYCH
KAŻDEMU CZŁOWIEKOWI BEZ WZGLĘDU NA RASĘ, PŁEĆ,
JĘZYK, RELIGIĘ, PRZEKONANIA POLITYCZNE,
POCHODZENIE NARODOWE I SPOŁECZNE, MAJĄTEK ITP.

PRAWA CZŁOWIEKA

Prawa człowieka to:

- **uniwersalne** – są takie same dla każdego człowieka, bez względu na wyznawane wartości/poglądy/wyznanie;
- **naturalne** – istnieją niezależnie od woli władzy i prawa, państwo tworzy jedynie system ich ochrony;
- **niezbywalne** – żadna władza nie może nam ich odebrać, nie można się od nich odstąpić;
- **nienaruszalne** – istnieją niezależnie od rządu i nie mogą być przez niego arbitralnie regulowane;
- **naturalne** – posiadamy je ze względu na naszą godność osobistą i człowieczeństwo, a nie z powodu czyjejś decyzji lub daru;
- **niepodzielne** - wszystkie stanowią integralną i współzależną całość.

Regulacje dotyczące prawa ochrony klimatu jako prawa człowieka

- **Konwencja o różnorodności biologicznej** przyjęta w Rio w 1992 roku i podpisana przez 168 krajów.
- **Uchwała z dnia 16 stycznia 2020 r.** w sprawie 15. spotkania Konferencji Stron (COP15) Konwencji o różnorodności biologicznej.
- **Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030** przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r. oraz Cele Zrównoważonego Rozwoju.
- **Rezolucja Rady Praw Człowieka ONZ nr 41/21** określa wpływ zmiany klimatu i postępującej degradacji środowiska na zasoby słodkiej wody, ekosystemy i źródła utrzymania społeczności, które negatywnie wpływają na skuteczne korzystanie z praw człowieka, w tym prawa do życia, bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznego picia wody , warunki sanitarne, zdrowie, mieszkalnictwo, samostanowienie, praca i rozwój.

**Wysoka Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (UNHCHR),
Michelle Bachelet, podczas otwarcia 48. sesji Rady Praw Człowieka ONZ:**

„Bezpieczne, czyste, zdrowe i zrównoważone środowisko jest podstawą życia ludzkiego. Jednak dzisiaj, w wyniku działań człowieka – i niehumanitarnej bierności – kryzys planetarny, obejmujący zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska i utratę różnorodności biologicznej, ma poważny i bezpośredni wpływ na szeroki zakres praw człowieka, w tym prawo do żywności, wody, edukacji, mieszkań, zdrowia, rozwoju, a nawet samego życia.”

**Wysoka Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (UNHCHR),
Michelle Bachelet, podczas otwarcia 48. sesji Rady Praw Człowieka ONZ:**

(...) „Prognozy tej wielkości i wpływu nie mogą zostać zignorowane przez żadnego decydentów, nigdzie. Będą one miały kaskadowy wpływ gospodarczy, społeczny, kulturowy i polityczny, który będzie miał wpływ na każde społeczeństwo na świecie. Rozwiązanie problemu potrójnego światowego kryzysu ekologicznego jest imperatywem humanitarnym, imperatywem praw człowieka, imperatyw budowania pokoju i imperatyw rozwoju.”

Rada Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych uznała, że prawo do życia w zdrowym środowisku jest prawem człowieka.

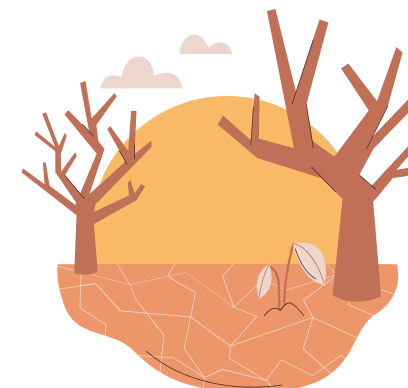
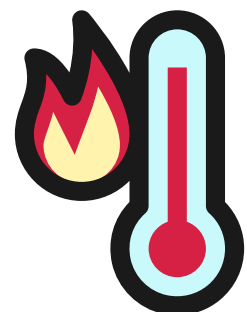
Dyskusja trwała 30 lat!

O tym, że prawo do życia w zdrowym środowisku należy uznać za uniwersalne prawo człowieka, zaczęto po raz pierwszy mówić w latach 90. XX wieku. W dyskusji pojawiło się jednak wiele głosów krytycznych. Przede wszystkim z krajów, które – jak Rosja, Indie, Chiny i Japonia – obawiały się prawnych i ekonomicznych konsekwencji zmian.

Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że każdego roku z powodu zanieczyszczenia środowiska umiera około 13,7 miliona ludzi. Do przyczyn zalicza się smog i narażenie na szkodliwe chemikalia. To prawie 25% wszystkich zarejestrowanych zgonów na całym świecie.

FAKTY DOTYCZĄCE WPŁYWU ZMIAN KLIMATYCZNYCH NA PRAWA CZŁOWIEKA

- Raport Lancet Countdown pokazuje **narastający problem podatności na fale upałów we wszystkich krajach świata**. Dane pokazują, że problem dotyczy głównie krajów o szybko starzejącym się społeczeństwie. W czasie upałów najczęściej chorują osoby starsze (powyżej 65. roku życia), osoby z chorobami współistniejącymi oraz dzieci (do 1. roku życia).
- Według raportu Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) przy ociepleniu o 2°C od **800 do 3 miliardów ludzi doświadczy chronicznych niedoborów wody z powodu suszy**, która jest również konsekwencją zmiany klimatu.
- Według Banku Światowego **do 2050 r. swoje domy opuści 216 mln ludzi**. Oczekuje się, że migracja najbardziej dotknie Afrykę Subsaharyjską (86 mln osób), Azję Wschodnią i Pacyfik (49 mln) oraz Azję Południową (40 mln). Na kolejnych miejscach znajdują się Afryka Północna (19 mln), Ameryka Łacińska (17 mln) oraz Europa Wschodnia i Azja Środkowa (5 mln).

FAKTY DOTYCZĄCE WPŁYWU ZMIAN KLIMATYCZNYCH NA PRAWA CZŁOWIEKA

- Według Organizacji Narodów Zjednoczonych **skutki zmian klimatycznych mogą pogorszyć warunki życia i utrudnić powrót obecnym uchodźcom.** Jest to spowodowane m.in.: rosnącą liczbą ekstremalnych zjawisk pogodowych, suszami, pustynnieniem i podnoszącym się poziomem mórz. W rezultacie przestrzeń życiowa jest ograniczona, dostęp do wody pitnej jest ograniczony, a plony niższe. Do krajów już narażonych na wzmożenie procesów migracyjnych należą: Czad, Kamerun czy Niger.
- Według raportu Agencji ONZ ds. Uchodźców w 2020 r. **95 procent wszystkich uchodźców związanych z konfliktami zbrojnymi przebywało na obszarach narażonych na zmianę klimatu i ekstremalne warunki pogodowe.**
- 8 października 2018 r. Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) opublikował Raport Specjalny na temat **wzrostu globalnego ocieplenia o 1,5°C w porównaniu z erą przedindustrialną.** (SR1.5) Raport stanowi jedną z najważniejszych ocen naukowych przeprowadzonych przez IPCC w trzydziestoletniej historii panelu.

Zmiany klimatyczne i migracje, konflikty zbrojne i prawa dzieci

Do 2050 roku 216 milionów ludzi opuści swoje domy!

- Według Banku Światowego **do 2050 roku w obrębie swojego kraju będzie przemieszczać się 216 milionów ludzi z sześciu regionów.** To tak, jakby wszyscy mieszkańcy Brazylii opuścili swoje domy.
- **Zmiany klimatyczne zaczynają odgrywać ważną rolę w globalnej migracji. Obecnie obszarami najbardziej narażonymi na zmiany klimatyczne i związane z nimi śmiertelne zagrożenie dla ludzi są obszary wyjątkowo niestabilne politycznie i podatne na konflikty zbrojne – m.in. Czad.** W 2020 r. 95% wszystkich uchodźców związanych z konfliktami przebywało na obszarach narażonych na zmianę klimatu i ekstremalne warunki pogodowe.
- **Globalne zmiany klimatyczne stanowią poważne wyzwanie dla praw dzieci, ich poziomu życia i bezpieczeństwa, podkreśla UNICEF.** Około miliarda dzieci na całym świecie (50%) jest wyjątkowo narażonych na negatywne skutki zmian klimatycznych. Dzisiejsi trzylatkowie będą dorastać wśród ekstremalnych zjawisk pogodowych i pogarszających się warunków życia w wielu regionach świata.

Raport Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC)

Raport opublikowany w 2022 roku oceniał przyszłe zagrożenia dla społeczeństw nie tylko w kontekście samych zmian klimatycznych, ale także innych zachodzących zjawisk.

Obejmują one:

- **utrata różnorodności biologicznej,**
- **nadmierne spożycie,**
- **urbanizacja,**
- **niszczenie obszarów naturalnych.**

KLUCZOWE WNIOSKI Z RAPORTU IPCC

- prawie połowa ludności Ziemi żyje w regionach o wysokim ryzyku zmian klimatycznych;
- zagrożenia są nierównomiernie rozmieszczone w obrębie regionów i w większości dotyczą bezbronnych grup społecznych, m.in. osoby o niskich dochodach;
- możliwości adaptacji do zmienionego klimatu będą się zmniejszać w miarę postępu ocieplenia;
- społeczeństwo obywatelskie jest cennym wsparciem w adaptacji do skutków zmian klimatycznych, działania adaptacyjne postępują, preferowane są jednak rozwiązania doraźne, konieczne są natomiast zmiany systemowe, wprowadzane w sposób społecznie sprawiedliwy, czyli traktujący obywateli w sposób nie- dyskryminujący i postępuje zgodnie z zasadą solidarności i troski o dobro wspólne;
- cenne są nie tylko dane naukowe, ale także wiedza ludności tubylczej i lokalnej;
- wzrost nierówności społecznych i ekonomicznych pogłębia podatność na zagrożenia grupy marginalizowane – zagrożenia stają się coraz bardziej złożone, a przez to coraz większe trudny do kontrolowania; Dzieje się tak z powodu zagrożeń naturalnych i presjantropogenicznych – spowodowane np. urbanizacją – napędzają się nawzajem.

UNESCO w sprawie edukacji klimatycznej

- jedynie nieco ponad połowa krajowych programów nauczania na świecie dotyczy zmian klimatycznych – aż 47% programów nauczania – spośród 100 wybranych krajów – nie obejmuje edukacji na temat zmian klimatycznych. Z kolei w przypadku pozostałych 53% takie wykształcenie ma miejsce, ale nie przywiązują do niego dużej wagi;
- edukacja w zakresie zmian klimatycznych powinna stanowić podstawę programu nauczania w każdym kraju i obejmować wszystkie etapy uczenia się;
- należy położyć większy nacisk na wprowadzenie edukacji o zmianach klimatycznych w krajach emitujących więcej zanieczyszczeń, nauczyciele muszą być odpowiednio przygotowani do nauczania o zmianach klimatycznych, aby czuli się pewnie w tym obszarze;
- edukacja klimatyczna powinna w równym stopniu adresować „głowę”, „serce” i „ręce”, a nauczyciele muszą być gotowi do nauczania całościowego;
- nauczanie o zmianach klimatycznych powinno stać się integralną częścią krajowych programów nauczania i przepisów, ministerstwa edukacji i środowiska powinny współpracować w zakresie edukacji o zmianach klimatycznych;

DOCC
DON'T CALL IT CHANGE

Cele zrównoważonego rozwoju i prawa człowieka

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I PRAWA CZŁOWIEKA

- **Cele Zrównoważonego Rozwoju stanowią wezwanie do działania wszystkich krajów** – biednych, bogatych i o średnich dochodach – w celu promowania dobrobytu przy jednoczesnej ochronie planety. Uznają, że eliminacja ubóstwa musi iść w parze ze strategiami budującymi wzrost gospodarczy i uwzględniającymi szereg potrzeb społecznych, w tym edukację, zdrowie, ochronę socjalną i możliwości zatrudnienia, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym i ochronie środowiska. Ważniejsze niż kiedykolwiek jest to, że cele te zapewniają kluczowe ramy dla powrotu do zdrowia po Covid-19.
- **Cele Zrównoważonego Rozwoju są uniwersalnym wezwaniem do działania na rzecz położenia kresu ubóstwu, ochrony planety oraz poprawy życia i perspektyw każdego, gdziekolwiek.** Wszystkie państwa członkowskie ONZ przyjęły 17 celów w 2015 r. w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, która określa 15-letni plan osiągnięcia tych celów.
- **Obecnie w wielu miejscach dokonuje się postęp**, ale ogólnie rzecz biorąc, są to działania, które należy osiągnąć Cele nie postępują jeszcze z wymaganą szybkością i skalą. Potrzeby na rok 2020 zapoczątkować dekadę ambitnych działań na rzecz osiągnięcia Celów do 2030 r.

**Dziękuję
za uwagę!**

